

חוק להנצחת זכרו של מנחם בגין, התשנ"ח-1998*

פרק א' – מטרת החוק

1. מטרתו של חוק זה להקים מרכז שינציח לדורות את פועלו ומורשתו של מנחם בגין. מטרת החוק

פרק ב' – פרשנות

2. בחוק זה –
"המרכז" – מרכז מנחם בגין לחקר המאבק הציוני לעצמאות ישראל;
"הארכיון" – ארכיון המרכז;
"האתר" – אתר ההנצחה לזכר מנחם בגין;
"הגנו", "חומר ארכיוני", "מוסד ממוסדות המדינה" – כהגדרתם בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955;
"המכון" – המכון למחקר על שם מנחם בגין;
"מוסד מוכר" – כהגדרתו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;
"השר" – ראש הממשלה או שר שייקבע על ידו לענין חוק זה.

פרק ג' – המוסדות

3. יוקם מרכז להנצחת זכרו של מנחם בגין, ולחקר המאבק הציוני לעצמאות ישראל; המרכז יכלול את האתר, המכון והארכיון. קיום מוסדות

סימן א' – המרכז

4. (א) המרכז יהיה תאגיד.
(ב) המרכז יהיה גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 2(9) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 (נוסח משולב).³ מעמד המרכז
5. למרכז תהיה מועצה בת עשרים ותשעה חברים, שימנה השר, ואלה חבריה:
(1) שלושה נציגים לפי המלצת ראש הממשלה;
(2) נציג לפי המלצת שר הבטחון, מבין העובדים הבכירים במערכת הבטחון;
(3) שלושה נציגים לפי המלצת שר החינוך התרבות והספורט, מבין העובדים הבכירים במערכת החינוך;
(4) הגנו;
(5) חמישה אנשי הסגל האקדמי במוסדות מוכרים בארץ, מתחום מדעי הרוח, החברה או המשפטים;

* נתקבל בכנסת ביום כ"ו באדר התשנ"ח (24 במרס 1998); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 2693, מיום ה' באדר התשנ"ח (3 במרס 1998), עמ' 266.

¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 14.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

³ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

- (6) שני נציגים של הרשות המקומית שהמרכז פועל בתחומה שאחד מהם הוא ראש הרשות המקומית;
- (7) חמישה נציגי העמותה "קרן מורשת מנחם בגין";
- (8) נציג המועצה לאתרי הנצחה לפי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב-1992⁴;
- (9) נציג המועצה לענין הנצחת זכרם של מי שנשאו את משרת נשיא המדינה או ראש הממשלה לפי חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986⁵;
- (10) שבעה נציגי ציבור.

6. המועצה תמנה מבין חבריה, באישור השר, את היושב ראש ואת ממלא מקומו.
7. תפקידי המועצה -
- (1) לקבוע את מדיניותו הכללית של המרכז;
- (2) לקבל דוחות על פעילות המרכז מהוועד המנהל;
- (3) לאשר את תקציב המרכז.
8. (א) המועצה תתכנס פעם אחת בשנה לפחות.
- (ב) יושב ראש המועצה ינהל את ישיבותיה; הוא יזמן את ישיבות המועצה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
- (ג) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ככל שלא נקבעו בתקנות.
9. (א) השר ימנה מבין חברי המועצה ועד מנהל של תשעה חברים, ובלבד שהם -
- (1) נציג ראש הממשלה, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(1);
- (2) נציג שר החינוך התרבות והספורט, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(3);
- (3) הגנז;
- (4) שני נציגים של הסגל האקרמי, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(5);
- (5) שני נציגים של העמותה, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(7);
- (6) נציג ציבור מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(10);
- (7) נציג הרשות המקומית מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(6);
- (ב) הוועד המנהל ימנה מבין חבריו, באישור השר, את היושב ראש ואת ממלא מקומו.
10. תפקידי הוועד המנהל -
- (1) להתוות את קווי הפעולה של המרכז;
- (2) לאשר את תקציב המרכז שהוכן על ידי ראש המרכז ולהביאו לאישור המועצה;

⁴ סיח התשנ"ב, עמ' 230.

⁵ סיח התשמ"ו, עמ' 243.

- (3) לפקח על ביצוע קווי הפעולה של המרכז ועל תכניתיו;
- (4) לדון בדינים וחשבונות שהמבקר הפנימי של המרכז יגיש לו ולקבוע מסקנות.
11. (א) ראה השר כי הוועד המנהל אינו ממלא את תפקידו באופן נאות, יתרה בוועד המנהל בהודעה בכתב שישלח ליושב ראש הוועד המנהל, כי אם תוך זמן שיקבע לא ימלא הוועד המנהל את המוטל עליו כפי שפירט השר בדרישתו, יפור את הוועד המנהל.
- (ב) לא מילא הוועד המנהל את שהוטל עליו כאמור בסעיף קטן (א), תוך המועד שקבע השר בהודעתו, רשאי השר להורות על פיזור הוועד המנהל.
12. התפטר הוועד המנהל או החליט השר לפזרו כאמור בסעיף 11, ימונה ועד מנהל חדש, בדרך הקבועה בסעיף 9, תוך שלושים ימים מיום ההתפטרות או הפיזור, לפי הענין.
13. חבר המועצה וחבר הוועד המנהל לא יקבלו מהמרכז שכר בעד שירותיהם, אך חבר הוועד המנהל יהיה זכאי לגמול עבור השתתפותו בישיבות הוועד המנהל וכן להחזר הוצאות שהוציא במילוי תפקידו בשיעורים שיקבע השר, באישור שר האוצר.
14. חבר המועצה יתמנה לתקופה של שלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש לשתי תקופות רצופות נוספות וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.
15. חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום כהונתו באחת מאלה:
- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
- (2) הורשע בעבירה שלרעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון;
- (3) חדל להיות עובד המשרד הממשלתי או הגוף שאותו הוא מייצג במועצה.
16. השר רשאי, לאחר שנועץ ביושב ראש המועצה או ביושב ראש הוועד המנהל, לפי הענין, להעביר חבר המועצה או חבר הוועד המנהל מכהונתם לפני תום תקופת כהונתם אם נבצר מהם, דרך קבע, למלא את תפקידם.
17. קיומם של המועצה או של הוועד המנהל, סמכויותיהם ותוקף החלטותיהם לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר מחבריהם או מחמת ליקוי במינוים או בהמשך כהונתם.
18. (א) המועצה, באישור השר, תמנה את ראש המרכז; לראש המרכז ימונה אדם שהוא בעל מעמד בשרה ההשכלה הגבוהה.
- (ב) ראש המרכז ימונה לתקופה של שלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש, באישור השר, לשתי תקופות כהונה רצופות נוספות וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.
19. תפקידי ראש המרכז –
- (1) ניהול המרכז – האתר, המכון והארכיון;
- (2) יישום החלטות הוועד המנהל;
- (3) הכנת תכנית העבודה השנתית והתקציב השנתי והבאתם לאישור הוועד המנהל;
- (4) דיווח לוועד המנהל על פעילויות המרכז – האתר, המכון והארכיון.

פיזור הוועד המנהל

כינון ועד מנהל חדש

הוצאות וגמול

תקופת כהונה

פגיעת הכהונה

העברה מכהונה

תוקף פעולת

ראש המרכז

תפקידי ראש המרכז

20. (א) הוועד המנהל, באישור השר ובהתייעצות עם שר האוצר, יקבע את שכרו ותנאי העסקתו של ראש המרכז.

(ב) ראש המרכז יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:

- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר וליושב ראש המועצה;
- (2) המועצה החליטה על הפסקת כהונתו ברוב של שני שלישים לפחות מכלל חבריה;
- (3) הורשע או הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון.

21. למרכז ימונה מבקר פנימי אשר יפעל בהתאם להוראות חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992⁶; המבקר הפנימי יגיש לוועד המנהל דין וחשבון על ממצאיו.

סימן ב' – האתר

22. המרכז יקים אתר הנצחה שיכלול תערוכה מתמדת של מוצגים המעלה את זכר חייו, פועלו ומורשתו של מנחם בגין; האתר יוקם בירושלים.
23. אתר הנצחה יהיה פתוח לציבור ויתקיימו בו, באופן סדיר, פעילויות הנצחה ופעולות חינוך והסברה הקשורות בפועלו ובמורשתו של מנחם בגין.
24. (א) הוועד המנהל, לאחר התייעצות עם ראש המרכז, ימנה ועדה חינוכית בת שבעה חברים שתורכב מאנשי חינוך, אנשי מערכת הבטחון, בעבר ובהווה, נציג הרשות המקומית שבתחומה פועל המרכז, ונציגי ציבור אחרים.
- (ב) הוועדה החינוכית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.
- (ג) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
25. הוועדה החינוכית תייעץ לראש המרכז לגבי פעילויות שיתקיימו באתר, לרבות סוגן ותוכנו.

סימן ג' – המכון

26. המרכז יקים מכון למחקר; המכון יפעל להעמקת הידע ולהעשרתו בכל הקשור להיסטוריה, למדיניות, לחברה, לתרבות, לכלכלה ולבטחון של מדינת ישראל, תוך שימת דגש על חזונו, פועלו ומורשתו של מנחם בגין.
27. המכון יקים פעילויות אקדמיות לקידום מטרות חוק זה, לרבות – קבוצות מחקר, סמינרי מחקר, הרצאות פומביות וכנסים בהשתתפות חוקרים.
28. המכון יקים ויפעיל ספריית מחקר ועיון שתתמחה בתחומים האמורים בסעיף 26.
29. המכון יפרסם מחקרים בתחומי פעילותו.

⁶ סיח התשנ"ב, עמ' 198.

30. (א) הוועד המנהל, בהתייעצות עם ראש המרכז, ימנה ועדה מדעית שתורכב משבעה חברים, שהם בעלי מעמד בתחומי המחקר וההוראה במוסדות מוכרים בארץ, ומשני נציגים של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.
- (ב) הוועדה המדעית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.
- (ג) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
31. (א) הוועדה המדעית תאשר תכניות פעולה והצעות שיוגשו לה על ידי ראש המרכז, לרבות הצעות להעסקת חוקרים ולביצוע מחקרים.
- (ב) הוועדה המדעית תייעץ לראש המכון בכל ענין הנוגע לפעילותו האקדמית של המכון.
32. הוראות סעיפים 15 ו-16 יחולו, כשינויים המחויבים, גם על חברי הוועדה המדעית.

סימן ד' – הארכיון

33. המרכז יקים ארכיון; הארכיון יהיה חלק מארכיון המדינה והוראות חוק הארכיונים, התשט"ז-1955, יחולו עליו.
34. (א) הטיפול בחומר ארכיוני הנוגע ישירות לפועלו האישי של מנחם בגין, יהיה נתון לארכיון.
- (ב) השר, לאחר התייעצות עם הגנז ועם ראש המרכז, יקבע בתקנות את סוגי החומר הארכיוני הנמצא בארכיון המדינה או במוסד ממוסדותיה, אשר יועבר לארכיון.
- (ג) חומר ארכיוני כאמור בסעיף קטן (ב) יועבר לארכיון, כמקור או בהעתק, באופן שירדה הגנז.
35. הממונה על הארכיון יתמנה בידי ראש המרכז, באישור הגנז, ויקבל את ההוראות וההנחיות בתחום המקצועי מהגנז.

פרק ד' – הוראות כלליות

36. (א) חבר המועצה, חבר הוועד המנהל, חבר ועדה או עובד המרכז (בסעיף זה – חבר) יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות, אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד ענינים בין תפקידו לבין ענין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; חבר לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא העלול לגרום לו להימצא במצב כאמור גם מחוץ לישיבות.
- (ב) התברר לחבר כי נושא הנדון בישיבה או המטופל על ידיו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד ענינים כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך ליושב ראש המועצה, ליושב ראש הוועדה או לראש המרכז, לפי הענין.
- (ג) לענין סעיף זה, אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.

"ענין אישי" - לרבות ענין אישי של קרובו או ענין של גוף שחבר או קרובו מנהלים או עובדים אחראים בו, או ענין של גוף שיש לכל אחד מהם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות ההצבעה;

"קרוב" - בן זוג, הורה, ילד, אח או אחות או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר.

37. המדינה תעמיד לרשות המרכז את המקרקעין הדרושים לפעילותו, כפי שתקבע הממשלה או שר שתסמיך לכך.

38. הקמת המרכז תמומן מכספי תרומות; פעילות המרכז תמומן, בכפוף להוראות סעיף 39, מתקציב המדינה כפי הדרוש להוצאות קיומו, החזקתו, פיתוחו וניהול מכלול פעילויותיו, ומתרומות ומהכנסות שיהיו למרכז.

39. (א) המועצה תאשר הצעת תקציב שנתי ותגישה לשר האוצר לשם אישורו; התקציב טעון אישור שר האוצר.

(ב) שנת תקציב המרכז תהיה כשנת תקציב המדינה.

40. תנאי העסקתם של עובדי המרכז יהיו כשל עובדי המדינה בתפקידים מקבילים, בשינויים ובתיאומים שיקבע השר בהסכמת שר האוצר ועל פי המלצת המועצה.

41. (א) המרכז לא יהא רשאי למכור או להעביר בדרך אחרת נכס שבבעלותו, למעט נכסים שפרטים לגביהם, לרבות סוגם ושוויים, נקבעו בתקנות, אלא באישור השר.

(ב) המרכז לא יהא רשאי למשכן נכס שברשותו או להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים, אלא באישור השר; לענין זה, "להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים" - לרבות שכירות המקנה זכות לחדשה, להאריכה או שכירות לתקופה נוספת שבהצטרפותן לתקופות השכירות הקודמות עולות יחד על עשר שנים.

(ג) המרכז לא יטול הלוואה העולה על סכום שקבע השר בתקנות, אלא באישור השר ושר האוצר.

42. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות סדרי העבודה של המועצה והוועד המנהל.

בנימין נתניהו

ראש הממשלה

דן תיכון
יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן
נשיא המדינה

